

ZOL-artsen op missie met B-FAST na aardbeving in Turkije

Op 6 februari, na twee aardbevingen in Turkije stuurde B-FAST (Belgian First Aid and Support Team), medische hulp en een veldhospitaal naar de rampsite. ZOL-urgentiearts dr. Ruben Haesendonck en anesthesist dr. Griet Vermeulen maakten deel uit van het team dat ter plaatse hulp bood.

Op 6 februari vond een zware aardbeving plaats in delen van Zuid-Turkije en Noord-Syrië. De beving had een kracht van 7,8 op de schaal van Richter, gevolgd door een nabeving van 7,7. Er werden meer dan 50.000 doden geborgen en meer dan 100.000 gewonden verzorgd. Miljoenen mensen zijn dakloos. B-FAST stuurde een team met als opdracht een veldhospitaal op te richten en te bemannen om medische hulp te bieden aan de plaatselijke bevolking en de druk op de Turkse ziekenhuizen te verlichten. Het veldhospitaal telde tientallen tenten, verspreid over een vlakke zo groot als een voetbalveld.

Hebben jullie ervaring met buitenlandse missies tijdens noodsituaties?

Dr. Griet Vermeulen: "Ik ben naast anesthesist in ZOL ook militair arts. Het is vanuit Defensie dat ik de vraag kreeg om naar Turkije te vertrekken en te werken als anesthesist in het veldhospitaal van B-FAST. Het was de eerste keer dat mijn twee werelden, de civiele en de militaire, als burger en als militair arts, elkaar op het terrein ontmoetten. Dat was voor mij speciaal, een unieke belevenis."

Dr. Ruben Haesendonck: "Ik doe mijn werk als urgentiearts in het ziekenhuis ongelofelijk graag, maar deelnemen aan een humanitaire missie geeft me extra veel voldoening. Ik heb al gewerkt voor Artsen zonder Grenzen maar dit was mijn eerste missie met B-FAST. Ik was de voorbije jaren wel reeds mee bezig met het uitwerken van de plannen voor het veldhospitaal dat nu voor de eerste maal werd opgezet in Turkije."

Jullie zijn allebei met de tweede groep van B-FAST vertrokken en een drietal weken na de eerste aardbeving in Turkije aangekomen. Wat was jullie functie in het veldziekenhuis?

Dr. Griet Vermeulen: "Ik werd in het ziekenhuis ingezet als anesthesist. Het aantal operaties varieerde van 2 tot 8 per dag met een gemiddelde van 3 per dag. De grootste uitdaging was het pre-operatief oppuntstellen van de patiënt. Niet alleen dienden we te werken met tolken, veel van onze patiënten waren analfabeet en niet op de hoogte van hun medische voorgeschiedenis of medicatie. Door de omstandigheden werd thuismedicatie veelal al weken niet meer ingenomen. Pre-operatieve onderzoeken beperkten zich tot het klinisch onderzoek, een ECG of RX-thorax."

"De uitgevoerde ingrepen waren kleinere orthopedische of abdominale ingrepen zoals een pols-pinning, wondzorg zoals voor brandwonden of crush-trauma's en een enkele maal een sectio."

Dr. Ruben Haesendonck: "Ik was hoofd van de Spoedgevallendienst. We beschikten over zes reanimatiebedden en er was ook een ambulante opvolging. Wij zagen 150 tot 200 patiënten per dag. Ook was er regelmatig contact met de liaison van de Turkse dienst Volksgezondheid omdat zij de transfers regelden voor patiënten die naar andere ziekenhuizen moesten, bijvoorbeeld voor nierdialyse. Aan het einde van onze missie zagen we steeds minder pathologie die direct gerelateerd was aan de aardbeving."

Dr. Griet Vermeulen, anesthesie,

Dr. Griet Vermeulen is naast militair arts ook halftijds anesthesist/intensivist in ZOL. Ze heeft de graad van Medisch Commandant en is de enige vrouw in het Belgische leger die gebrevetteerd is als paracommando. Dr. Vermeulen is arts bij het Special Operations Regiment, waar ze onder ander deel uitmaakt van het Special Operations Surgical Team.

Dr. Vermeulen gaat gemiddeld 2 maanden per jaar voor Defensie naar het buitenland. De voorbije jaren is ze

onder andere ingezet in de Sahel regio, Centraal Afrika en het Midden Oosten. Dit onder verschillende hoedanigheden en in verschillende configuraties zoals medical advisor, urgentiearts, anesthesist en intensivist.

Naast de extra-territoriale zendingen besteedt ze veel tijd aan het uitwerken van de uitbouw van het Belgisch militair veldhospitaal en werkt ze als brandwondenspecialist in het brandwondencentrum van Neder-Over-Heembeek.

"Ik heb naast het klinische werk daar ook administratieve taken gedaan voor B-FAST en voor de WHO. Welk type en hoeveel patiënten hebben wij behandeld, hoe is de hulpverlening verlopen, epidemiologie, enz..."

Hadden jullie voldoende materiaal ter beschikking om het werk goed te kunnen doen?

Dr. Ruben Haesendonck: "Ik was eigenlijk aangenaam verrast over de mogelijkheden die er waren en ook over de logistieke ondersteuning. Voor het labo waren we beperkt en er waren geen intensieve bedden. Echt onmisbaar in de setting was een echografietoestel. Gelukkig hadden we een stevig en draagbaar toestel mee en dit gebruikten we dan ook elke dag."

Dr. Griet Vermeulen: "Ook wij maakten veel gebruik van een echotoestel voor onze locoregionale anesthesieën. Verder beschikten we over een eenvoudig anesthesie- en beademingstoestel en een klein arsenaal aan medicatie. We beschikten in het totaal over 4 zakken O-bloed maar niet over een bloedverwarmer of andere bloedproducten. Voor beademing en medicatie roeiden we met de riemen die we hadden."

Er was veel kritiek in de pers op de missie van B-FAST, al zouden ze niet snel genoeg in actie zijn gekomen?

Dr. Ruben Haesendonck: "Dat was zeker ongegrond. België was trouwens het eerste Europees land dat in Turkije met een verkenningsteam aanwezig

was om een veldhospitaal op te bouwen. Op een paar dagen tijd was het veldhospitaal operationeel en konden de eerste slachtoffers behandeld worden. Mensen die kritiek hebben op deze missie van B-FAST, hebben er geen idee van wat aan een dergelijk project voorafgaat. Een veldhospitaal ter grootte van een voetbalveld opzetten en volledig operationeel krijgen met een spoedgevallendienst, een operatie-eenheid en hospitalisatiecapaciteit is een immense operatie. Wie daar kritiek op heeft, heeft er geen flauw benul van hoe geneeskunde in rampgebieden werkt."

"We zijn op het terrein ook een gelijkwaardig Italiaans en het Spaans project gaan bezoeken, en zij zijn ook bij ons geweest. Het is altijd interessant om te zien hoe andere landen de hulpverlening aanpakken. De Denen waren niet actief op het terrein maar ze zijn wel bij ons langs geweest omdat zij in de toekomst ook een dergelijk veldhospitaal willen kunnen ontplooien. We hebben zelfs een halve dag bezoek gehad van dr. Tedros Adhanom Ghebreyesus, de directeur-generaal van de WHO. Hij kwam kijken wat wij deden en hoe we het veldhospitaal hadden opgezet. Om maar aan te geven: België was op het terrein het voorbeeld van een degelijke en snelle organisatie."

Dr. Vermeulen, hoe was het om als militair samen te werken met burgers op het terrein?

Dr. Griet Vermeulen: "Het was een erva-

"Het was een ervaring waar ik als militair veel van geleerd heb. Het feit dat we allen daar waren met hetzelfde unieke doel: mensen in nood helpen, maakte dat dit klikte en werkte."

Dr. Griet Vermeulen, anesthesist

“Ik doe mijn werk als urgentiearts in het ziekenhuis ongelofelijk graag, maar deelnemen aan een humanitaire missie geeft me extra veel voldoening.”

Dr. Ruben Haesendonck, urgentiearts

ring waar ik als militair veel van geleerd heb. Het feit dat we allen daar waren met hetzelfde unieke doel: mensen in nood helpen, maakte dat dit klikte en werkte.”

“Wat niet mag onderschat worden, is dat er een groot verschil is tussen hulpverleners die op korte tijd, vrijwillig, vanuit een grote intrinsieke motivatie hun thuisfront achterlaten om gedurende een korte tijd in een hospitaal te gaan werken. Dit versus de militair die als onderdeel van zijn professionele carrière veelal gedurende een lange tijd in opdracht gaat. Om die reden is onze militaire manier van organiseren, managen en communiceren anders dan die van onze burgercollega's. Om een eenvoudig voorbeeld te geven; alleen al om te vermijden dat mensen zich opbranden ten gevolge van hun enthousiasme, moet de hiërarchie duidelijk en de taken goed afgelijnd zijn.”

Tijdens deze missie kwam je in aanraking met heel wat schrijnende situaties. Hoe verwerk je wat je daar gezien hebt?

Dr. Ruben Haesendonck: “De psycholoog die op het terrein de slachtoffers bijstond, was ook beschikbaar voor de zorgverleners. Je maakt inderdaad wel schrijnende dingen mee. Gelukkig konden we hier 's avonds, na onze dagtaak, met onze collega's over praten. Dat hielp bij de verwerking. Gelijk zorgde dit ook voor een sterke band binnen de groep.”

“De oorlogswonden die ik mee behandeld heb tijdens een missie in Irak waren veel ernstiger dan de pathologieën die ik in Turkije zag. Maar hier waren er ook kinderen, vrouwen en ouderen bij de slachtoffers. Als een moeder hulp komt vragen voor haar dochtertje en vertelt dat ze haar drie andere kinderen verloren heeft, dan krijg je toch een krop in de keel.”

Dr. Griet Vermeulen: “Voor het personeel van Defensie werden militaire psychologen ingezet. Elke militair werd na de zending persoonlijk gecontacteerd met de vraag of er nog nood was aan een gesprek.”

“Wat voor mij opvallend was, in tegenstelling tot andere zendingen, was het feit dat er ontzettend veel medeleven en interesse was vanuit België. De situatie werd door velen van het thuisfront op de voet gevolgd. Dit maakte dat veel hulpverleners gedwongen werden om vragen te beantwoorden en dus ook te ventileren bij thuiskomst. Volgens mij zal dit voor velen de hoeksteen geweest zijn om hun ervaring te verwerken.”

Dr. Ruben Haesendonck, urgentiegeneeskunde,

Dr. Ruben Haesendonck is urgentiearts en heeft een postgraduaat in rampenmanagement, tropische geneeskunde en publieke gezondheidszorg. Recent behaalde hij ook het Dir CP Ops-certificaat, vereist om de functie van Directeur Commandopost Operaties te kunnen opnemen tijdens rampsituaties."

Dr. Haesendonck heeft al enkele op-

drachten met Artsen zonder Grenzen achter de rug. Zo werkte hij een half jaar in Port-au-Prince, Haïti en ook in het rampengebied na de doorgang van orkaan Matthew. Daarna heeft hij gedurende drie maanden gewonden verzorgd in Irak tijdens de 'slag om Mosoel'. Recent maakte hij ook deel uit van het B-FAST Team dat hulp bood na de aardbeving in Turkije.

Welke ervaringen blijven jullie bij?

Dr. Griet Vermeulen: "Voor mij is dat de dankbaarheid van de Turkse bevolking. Een typerend voorbeeld was onze Espresso-man, een jonge zaakvoerder die geregeld met zijn Espresso-wagen naar ons veldziekenhuis reed om het team te verwennen met zijn koffie. Hij kwam helemaal uit Istanboel en wilde de mensen die aan het werken waren een hart onder de riem steken."

Dr. Ruben Haesendonck: "Wat mij erg bij blijft is het sterke samenhangsgevoel tussen de zorgverleners. Als je 100 mensen die elkaar nauwelijks kennen, zou samen zetten in een andere context dan zou dit snel voor wrijving zorgen. Je slaapt samen met 8 in een tent en moet alles delen. De motivatie van iedereen om samen de beste zorgen te willen bieden, daar krijg ik nog altijd kippenvel van. Mensen die bereid zijn om dergelijk werk te doen, daar heb je ook sneller een band mee omdat ze dezelfde insteek in het leven hebben als jij."

Hoe reageren anderen op het werk dat jullie gedaan hebben?

Dr. Griet Vermeulen: "Ik ervaar veelal dankbaarheid en soms zelfs enige trots bij mijn collega's. Er waren er zelfs die de tijd namen om me hiervoor persoonlijk te contacteren. Daarnaast is er de gezonde nieuwsgierigheid en, meer dan ik had verwacht, toch ook de 'kriebel' om misschien zelf ooit te willen vertrekken."

Dr. Ruben Haesendonck: "Velen stuurden mij 'chapeau' of gaven een mentaal schouderklopje. Maar de dankbaarheid is wederzijds. Onder andere ten opzichte van de collega's die bereid waren om op korte termijn mijn shiften in het ziekenhuis over te nemen. En ten opzichte van mijn familie die ook even verder moest zonder mijn aanwezigheid."

Zijn jullie bereid om weer te vertrekken als er zich een nieuwe zending zou aanbieden?

Dr. Griet Vermeulen: "Als militair arts is dit mijn job uiteraard. Hoewel 'een levensstijl' een meer correcte beschrijving is. Eentje die absoluut de moeite waard is!"

Dr. Ruben Haesendonck: "Ik zou niet twijfelen. Ik zou het iedereen aanraden. Trouwens, naast de nodige hulp die je ter plaatse kan bieden is het een enorme meerwaarde voor je persoonlijke en professionele ontwikkeling." ■

Beluister het verhaal van drs. Vermeulen en Haesendonck ook op Spoedcast!

